

	Francotyp · Hasler · Postalia · Komusina · Neopost	Dé vereniging voor de verzamelaar van frankeerstempels!
	Telefrank · Universal · Krag · Pitney-Bowes · Frama	
Redacteur algemeen: P.L. Janssen, janssen.oosterhout@ziggo.nl	Redacteur stempelnieuws: H. Smoor, h.smoor9@upcmail.nl	

Uitnodiging voor de bijeenkomst op zaterdag 15 juni 2024 te Oosterhout

**Let op: we zijn vanaf 11.00 uur welkom in het Tuincafé Floraliapark,
Beneluxweg 63, 4904 SJ Oosterhout.**

Het bestuur hoopt op een grote opkomst, veel ruilmateriaal en een zonnetje, zodat we wellicht op het terras kunnen zitten met zijn allen.

U kunt uw consumpties alleen betalen door te pinnen of met munten uit de wisselautomaat.

[Peter Janssen, secretaris Frankeerstempel.nl]

Verslag van de jaarvergadering op zaterdag 16 maart 2024 te Alphen aan den Rijn

De agenda volgend:

- *Opening door de voorzitter;*
De voorzitter mocht bij zijn opening 17 leden verwelkomen en de heer Hans Peschke uit Voorburg. Helaas waren er 5 afmeldingen bij de secretaris binnengekomen.
- *Jaarverslag van de secretaris;*
Er waren vanuit de vergadering geen op- of aanmerkingen op het jaarverslag van de secretaris.
- *Jaarverslag van de penningmeester;*
Ook op het jaarverslag van de penningmeester (na een kleine toelichting) waren geen op- of aanmerkingen. De penningmeester verzocht echter wel de contributie 2024 te betalen voor zover dit nog niet voldaan was.
- *Verslag van de kascontrolecommissie;*
De kascontrolecommissie, bestaande uit de heren de Bruin en Haverkort, was vol lof over de wijze waarop de penningmeester de financiën van de vereniging beheert. Zij stelden dan ook voor om het bestuur decharge te verlenen, hetgeen door de leden onder applaus werd bekrachtigd.
- *Verkiezing van de nieuwe kascontrolecommissie;*
De nieuwe kascontrolecommissie zal bestaan uit de heren Haverkort en Meerman.
- **Bestuursverkiezing:**
Volgens rooster waren de heren Adri van den Merkhof en Peter Janssen aftredend. Omdat er geen tegenkandidaten waren en beide heren herkiesbaar, zijn zij weer voor een periode van twee jaar herkozen.

FRANKEERSTEMPEL.NL

- *Data bijeenkomsten 2024;*
 16 maart te Alphen aan den Rijn
 15 juni te Oosterhout
 21 september te Elspeet
 23 november te Alphen aan den Rijn
- *Mededelingen van het bestuur;*
 De voorzitter wees de vergadering op het maandblad Filatelie waar het artikel van Jan Willem Jansma over de geschiedenis van de auto in werd genoemd.
 Tevens haalde hij het voornemen om bij het volgende jubileum een boek uit te geven aan.
- *Rondvraag;*
 Van de rondvraag werd geen gebruik gemaakt, zodat de voorzitter de vergadering kon sluiten.

Peter Janssen
 [Secretaris Frankeerstempel.nl]

Francotyp 17000

Alvast een klein weetje voor de catalogus. Zijn er meer van dit soort weetjes te vinden?

[Gerard Straathof]

Jubileum 2026

Beste leden van Frankeerstempel.nl,

In maart 2026 zullen we ons **veertigjarig** jubileum vieren. Afgelopen bijeenkomst hebben we bekeken en besproken of het haalbaar en wenselijk is om dan een jubileumboek uit te geven waar iedereen zijn bijdrage aan heeft geleverd.

De meeste leden vonden het een goed idee en afgesproken is toen om e.e.a. op papier te zetten opdat iedereen er rustig over na kan denken. Bij deze dus.

Ondergetekende zal de kar trekken en als eindredacteur fungeren. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat hij alles alleen kan doen. De bedoeling is juist dat iedereen zijn steentje bijdraagt en dat past ook in het doel van het jubileumboek. Het overgrote deel van het boek zal namelijk bestaan uit stukjes waarin de **leden zelf over hun hobby** schrijven. Wat moet je dan schrijven? Helemaal niets moet; je bent vrij om te beschrijven wat je wil. Op verzoek van een aantal leden, hierbij wat ideeën:

- hoe / waardoor ben ik mijn stempelhobby begonnen;
- wat zijn mijn herinneringen aan het verzamelen [stempels verkrijgen, ordenen, catalogiseren, opbergen e.d.];
- wat zijn mijn herinneringen aan het lid zijn van een vereniging;
- welke plaats neemt deze hobby in mijn leven in;
- welke afbeelding wil ik bij mijn stukje graag laten zien en waarom.

Kortom: genoeg om over na te denken en dan iets over op te schrijven. Ben je écht geen schrijver, dan kan een interview met iemand van de vereniging die het dan voor je opschrijft een uitkomst bieden. Vorm en taal zijn van minder belang; dat komt wel goed in de eindredactie.

Dit moet dan leiden tot **ons jubileumboek**. Gedacht wordt nu aan een boek, formaat A4, geheel in kleur en met een harde kaft. Aantal pagina's uiteraard afhankelijk van het aangeleverde materiaal, maar toch minimaal 40 pagina's en dan aangevuld met andere zaken op nog zo'n 20 pagina's. Het boek zal voor de leden kosteloos zijn bij het uitreiken op de jubileumbijeenkomst of daarna. Wel moeten er portokosten berekend worden bij toezenden.

Naast de stukjes over 'mijn hobby' komen er uiteraard wat historische zaken aan bod over het veertigjarig bestaan van onze vereniging en ook over de historie van de frankeerstempels zelf. Ook vindt in dit boek de onthulling plaats van de top vijf van mooiste stempels [rood en blauw in hun eigen categorie], waarvoor in 2025 verkiezingen worden gehouden.

FRANKEERSTEMPEL.NL

Wat leuk zou zijn: een [pas]foto van iedereen zodat het boek wat persoonlijker wordt. Sommigen van ons zien elkaar als sinds maart 1986 en dan is zoiets wel leuk bij het terugkijken. Omdat niet iedereen dit mogelijk op prijs stelt, vind je hierover een vraag in een bescheiden vragenlijstje.

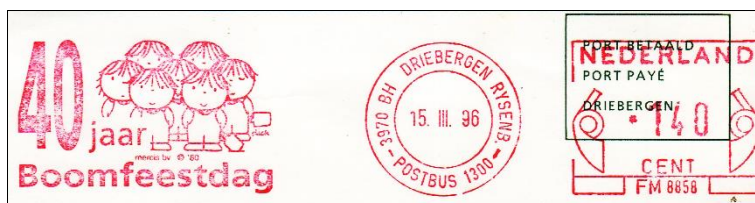
Leuk om te weten: ik heb al één mooi verhaal met illustraties mogen ontvangen. Dat smaakt naar meer. Er is nog genoeg tijd, maar laat het niet te lang wachten. Uiterlijk in **oktober 2025** wil ik alle materialen ontvangen hebben. Dan is er genoeg tijd om er iets moois van te maken. Iets wat dan een mooie voetafdruk van onze vereniging én van onszelf is geworden.

N.B.: ook leden die nooit de bijeenkomsten bezoeken wordt nadrukkelijk gevraagd om mee te doen.

Vragenlijstje jubileumboek		
Wil je een stukje over je hobby schrijven?	Ja ☐	Nee ☐
Heb je 'interviewhulp' nodig?	Ja ☐	Nee ☐
Wil je een andere bijdrage leveren?	Ja ☐	Nee ☐
Bij 'ja': aan welke soort bijdrage denk je?		
Vind je het goed dat er een (pas)foto afgedrukt wordt?	Ja ☐	Nee ☐
Bij 'ja': lever je die dan zelf aan?	Ja ☐	Nee ☐
Ruimte voor andere ideeën:		
Naam:		

Dit lijstje graag ingevuld inleveren bij de secretaris op de komende bijeenkomst in Oosterhout of de antwoorden digitaal naar: g.straathof@gmail.com

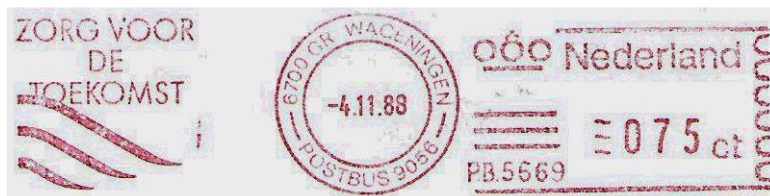
Gerard Straathof
[voorzitter]

FRANKEERSTEMPEL.NL

Een halve eeuw milieuhygiëne (deel 6) Wat is de oplossing?

Als we de balans opmaken dan zien we dat de mens de wereld steeds meer naar z'n hand probeert te zetten. Van onderdeel van de natuur werd de mens heerser over de natuur. Via grootschalige landbouw, de verbranding van fossiele brandstoffen, de groei van de wereldbevolking en meer consumptie heeft de mens de aarde in toenemende mate vervuild en uitput. Sinds 1970 was men zich er wereldwijd al van bewust dat dit onhoudbaar was en dat de trend gekeerd moest worden. Helaas moeten we vaststellen dat na 50 jaar milieuhygiëne, met veel onderzoek, beleid en acties, het probleem hier en daar wel is aangepakt, maar nog steeds niet is opgelost; sterker nog, het probleem is nog nooit zo groot geweest! Enkele verontrustende feiten:

- De ambitie was steeds om de gemiddelde temperatuur op aarde niet meer dan 1,5 °C te laten stijgen t.o.v. vóór het industriële tijdperk. Die opwarming van 1,5 °C is nu al bereikt.
- 2023 was wereldwijd het warmste jaar (gemiddeld 15 °C) sinds de metingen begonnen. Gletjers en poolijs smelten steeds sneller.
- Hoewel voor 2030 gestreeft wordt naar een halvering t.o.v. 1990, neemt de jaarlijkse CO₂ uitstoot wereldwijd nog steeds toe. Voor 2023 werd een nieuw record van meer dan 37 gigaton berekend. Dat lijkt weinig, maar 37.000.000.000.000 kg is echt heel veel.

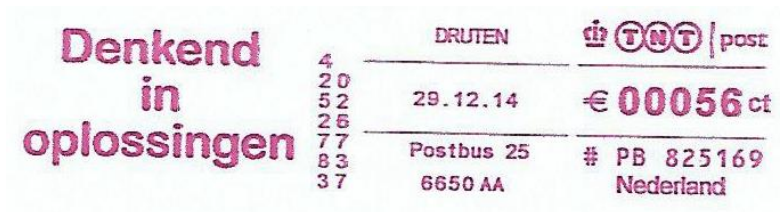

- Ondanks het doel om CO₂ neutraal te zijn in 2050, stijgt het gebruik van fossiele brandstoffen nog steeds. De hoeveelheid gebruikte steenkool was nog nooit zo hoog als in 2022 en de vraag naar olie nam toe tot 102,1 miljoen vaten van 159 liter per dag. Lichtpuntje is dat de hoeveelheid opgewekte hernieuwbare energie (zon, wind ed.) toeneemt, maar een minpuntje is dat we met z'n allen meer energie gebruiken dan ooit tevoren.
- Wereldwijd neemt het aantal rampen als gevolg van klimaatverandering steeds verder toe. Denk aan bosbranden, extreme regenval, stormen, overstromingen en misoogsten.
- Het aantal mensen op aarde was nog nooit zo groot. Er zijn inmiddels 8 miljard mensen die willen eten, wonen, reizen enz. En elke dag komen er 227.000 bij.

FRANKEERSTEMPEL.NL

In het laatste deel van dit artikel probeer ik antwoord te geven op 2 vragen:

1. Waarom werken de tot nu toe bedachte oplossingen niet of zijn ze onvoldoende effectief?
2. Wat zijn dan wel goede oplossingen?

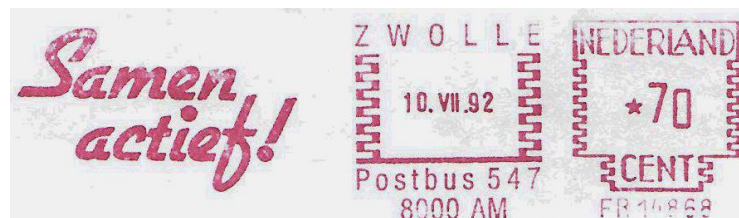
Psychologie

We wisten al lang dat er een probleem is, maar toch hebben we er te weinig aan gedaan om het op te lossen. Vanuit de psychologie worden hier diverse verklaringen voor gegeven, die samenhangen met hoe mensen 'van nature' zijn:

- Het is een complex probleem. Mensen kunnen het niet overzien en zien het niet als hún probleem. Ze hebben de neiging het probleem te ontkennen, zien zichzelf niet als (mede) eigenaar ervan of vinden dat de overheid er maar voor moet zorgen dat het goed komt.
- Het is een probleem waarvan de gevolgen pas op langere termijn zichtbaar worden. Mensen missen daardoor de urgentie om er iets aan te doen. We werken eerder aan korte termijn doelen dan aan lange termijn doelen. Onze hersenen zijn er evolutionair op gericht om vandaag te overleven en morgen wel weer verder te zien. We hebben er van nature moeite mee om vandaag iets op te offeren om er in de toekomst beter van te worden.

- Mensen volgen de sociale norm. Als anderen niks doen hoef ik ook niets te doen. We conformeren ons aan het gedrag van de groep. Dat is een soort instinct dat we al hadden toen we als jagers-verzamelaars leefden. Als je afwijkt van de sociale norm verlies je de veiligheid die de groep met zich meebrengt.

- Een duidelijke ‘vijand’ ontbreekt. Het milieuprobleem is een veelkoppig monster. Er is niet één oplossing en de vele problemen grijpen in elkaar. Mensen weten niet waar te beginnen om het op te lossen omdat het geen helder, concreet en tastbaar probleem is.
- Mensen streven over het algemeen een gemakkelijker, comfortabeler leven en vooruitgang na. Hoewel die ‘vooruitgang’ van de mens steeds ten koste van het milieu gaat, geven we verworven gemakken niet zomaar op. Minderen is lastig omdat het voelt als achteruitgang. We denken dat we van minder consumptie ongelukkiger worden. Soms gaan milieuzorg en comfortabeler leven wel samen, zoals onderstaand stempel laat zien.

- Mensen zijn geneigd voor ‘quick wins’ (korte termijn verbeteringen) te kiezen, ook als ze de consequenties op langere termijn daarvan niet kennen of niet kunnen overzien.
- Mensen zijn vaak hypocriet. Ze nemen wel anderen de maat, maar verzinnen smoesjes om hun eigen slechte gedrag te rechtvaardigen. Anderen moeten hun gedrag wel aanpassen, maar voor onszelf kunnen we genoeg ‘valide’ excuses verzinnen om dat niet te doen.
- Mensen denken dat hun bijdrage toch maar een druppel op een gloeiende plaat is. Het is immers een mondiaal probleem. Individuen voelen zich er nietig bij en dat maakt ze passief.

- Mensen hebben de neiging te optimistisch te zijn. Wensdenken is dan een gemakkelijke manier om actie op dit moment uit te stellen. Technologische vooruitgang en innovaties zullen het probleem in de toekomst ‘vanzelf’ wel oplossen, dus nu hoef ik niets te doen.

- In onzekere tijden is een primaire reactie van mensen ‘te houden wat je hebt’. Dat staat verandering en een gezamenlijke oplossing in de weg.
- Van degenen die het meeste te verliezen hebben (rijke landen en rijke mensen) wordt de grootste inzet verwacht. Van nature zijn ze daar niet erg happig op.

Belangen

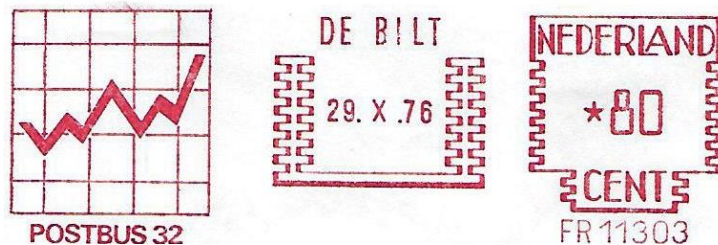
Naast deze ‘menselijke eigenschappen’ helpen ook allerlei belangen niet echt mee om de problemen aan te pakken. Er zijn immers mensen, organisaties en landen die er zelf belang bij hebben dat de huidige situatie blijft zoals die is. Denk aan mensen die werken in de olie-industrie, en hun baan kunnen verliezen als we stoppen met fossiele brandstoffen. Of organisaties die goed geld verdienen aan milieuvriendelijke bedrijfsactiviteiten. Lobbyisten van die bedrijven steken veel geld in het tegenwerken van voor hen ongunstig beleid, o.a. door beïnvloeding van de publieke opinie en van beleidsmakers. Denk aan Shell (minder olie betekent minder inkomsten), de NAM (minder gas betekent minder werk en omzet), KLM (duurdere kerosine betekent duurdere tickets en minder passagiers), Slachtbedrijf Vion (minder vlees betekent minder slacht), Rabobank (minder boeren betekent minder leningen), Veevoerb企业 De Heus en ForFarmers (minder vee betekent minder veevoer), Zuivelbedrijven FrieslandCampina en Royal-A-ware (minder melk en kaas betekent minder omzet) en kunstmestfabriek Yara (minder landbouw betekent minder kunstmest).

Hetzelfde geldt voor landen, die bijvoorbeeld nog beschikken over grote hoeveelheden steenkool of olie, en vrezen dat ze die niet meer te gelde kunnen maken. Landen stimuleren ook bepaalde bedrijven en bedrijfstakken. Denk aan EU-subsidies voor boeren en belastingvoordelen voor bedrijven. Er is momenteel veel protest tegen zgn. ‘fossiele subsidies’ (jaarlijks nog zo’n 40 miljard euro), waarbij vervuilende bedrijven belastingvrijstelling krijgen. Afschaffing daarvan wordt gehinderd door internationale afspraken, de angst dat deze bedrijven uit Nederland vertrekken en elders hun CO₂ gaan uitstoten of dat oplossingen gezien de concurrentiepositie van Nederland alleen in internationaal verband mogelijk zijn.

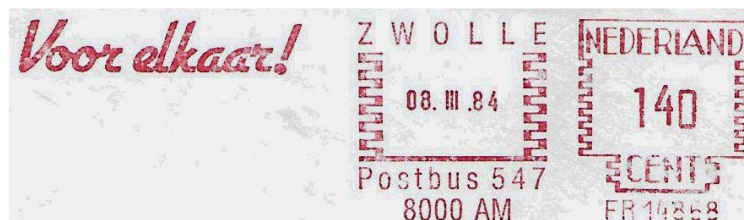
Tenslotte hebben veel landen er moeite mee om gemaakte afspraken goed te handhaven. Vervuilende bedrijven zorgen immers ook voor werkgelegenheid en inkomsten voor de staatskas. Economische belangen winnen het vaak van ecologische belangen. Homo Sapiens is geworden tot Homo Economicus (de economisch denkende mens), die denkt in winstdiagrammen.

En die mensensoort heeft nog veel meer last van de eerder genoemde psychologische factoren, met name ook als ze beleidsmaker zijn. Daarbovenop willen die beleidsmakers, onze politici, graag op korte termijn scores, zodat ze na 4 jaar weer herkozen worden.

Zij zoeken daarom graag naar gemakkelijke oplossingen op korte termijn en vermijden impopulaire maatregelen waarvan het eventuele succes pas ver na hun politieke loopbaan duidelijk wordt. Aangezien ze meerdere belangen moeten dienen, kiezen ze er vaak voor de beperkte middelen voor acute problemen in te zetten. Hun milieubeleid is daardoor vaak gericht op uitstel. Bij extern opgelegde regels wordt gezocht naar geitenpaadjes of wordt gebruik gemaakt van boekhoudtrucs en luchthandel om 'de facto' niets te hoeven doen. Ook willen ze niet het eerste land zijn dat een bepaalde maatregel invoert omdat dat kan leiden tot economisch nadeel ten opzichte van andere landen. Een veel gebruikte reden om nu niets te doen is dat 1 land het probleem toch niet alleen kan oplossen. Ook landen wachten dus, net als mensen, op elkaar om in actie te komen.

Het wrange is dat veel landen die tot nu toe het minste hebben bijgedragen aan uitstoot, vervuiling en uitputting vaak als eerste de gevolgen ervan ondervinden, maar niet de financiële middelen hebben om daar iets aan te doen. Rijke landen hebben wel vele miljarden toegezegd om hen te helpen, maar tot op heden is daarvan nog maar een klein deel daadwerkelijk betaald.

Kosten

De Homo Economicus doet natuurlijk ook zijn naam eer aan als hij zegt dat zo'n omschakeling te veel geld kost. Maar is dat wel zo? Er is berekend dat we, om tot een koolstof-neutrale economie te komen, slechts 2 tot 3% van het wereldwijde bbp nodig hebben. En dan gaan die investeringen ook nog eens nieuwe banen en economische kansen opleveren, waardoor ze uiteindelijk zelfs winstgevend zullen zijn! Ter vergelijking, in 2020 werd 2,4% van het bbp wereldwijd aan legers besteed en vliegt er elke 3,5 jaar een zelfde bedrag via subsidies voor fossiele brandstoffen de staatskas uit. Klimaatbeleid lijkt duur, maar als je de investering afzet tegen de milieuschade (bijvoorbeeld schade aan de landbouw vanwege droogte) die wordt voorkomen, dan levert het op termijn juist heel veel geld op. De milieuschade bedraagt nu jaarlijks al 55 miljard, en dus 8% van onze economie. Die milieuschade wordt trouwens vaak elders in de wereld opgebouwd. Denk aan koffie of katoen. Maar ja, grootschalig investeren brengt risico's met zich mee, en we zijn tot nu toe nog niet bereid die risico's te nemen.

Visies

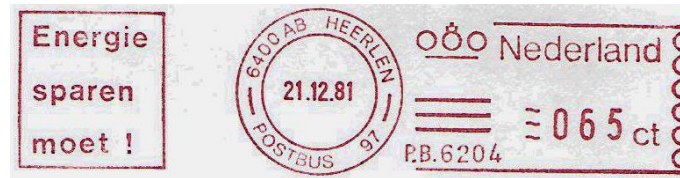

Op hoofdlijnen wordt er voornamelijk vanuit 2 visies naar oplossingen voor de milieuproblematiek gekeken. Aan de ene kant heb je de 'degrowthers'. Deze 'ont-groeiers' zijn voor vermindering van het overtollige energie- en materialenverbruik om uiteindelijk de economie op een veilige en sociaal rechtvaardige manier in balans te brengen met de levende wereld. Welvaart zien ze als een probleem en ze waarschuwen voor de ondergang van de mensheid. Voor hen is het niet 5 voor 12, maar eigenlijk al 5 over 12. We overschrijden immers al 7 van de 9 'planetaire grenzen'.

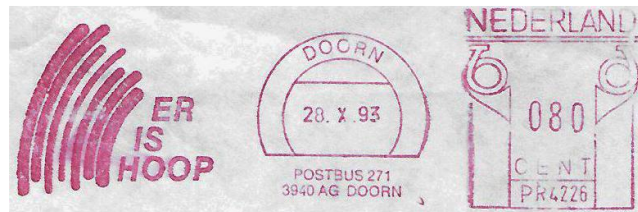

Dat zijn 9 grenzen waarbinnen de mensheid moet opereren om duurzaam gebruik te kunnen blijven maken van de hulpbronnen op aarde; de draagkracht van de aarde dus. Denk aan de CO₂-concentratie in de atmosfeer, de verzuring van oceanen, de zoetwatervoorraad, de chemische vervuiling en biodiversiteitsverlies. Degrowth is een breed sociaal, ecologisch en economisch programma. Zo zou er bijvoorbeeld ook belasting moeten komen op vervuiling, grondstoffenverbruik en uitstoot van broeikasgassen, zou er een basisinkomen moeten komen en omvat het ook diverse ontwikkelingsdoelen van de VN, zoals sociale rechtvaardigheid en bestaanszekerheid. Veel mensen binnen de milieubeweging hangen deze visie aan. De overheid krijgt bij het realiseren van deze visie een belangrijke rol.

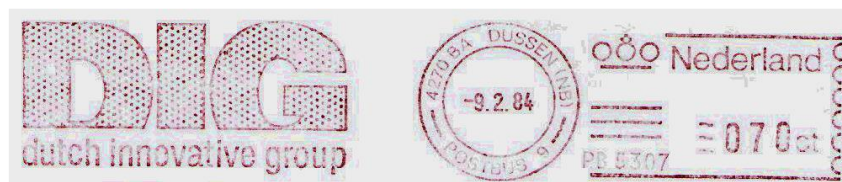
FRANKEERSTEMPEL.NL

Tegenstanders (de vrije markt denkers) noemen degrowthers ook wel 'ecosocialisten'. Deze 'techno-optimisten' of 'ecomodernisten' vertegenwoordigen de tweede visie. Zij denken dat economische groei juist noodzakelijk is en dat je alleen als je rijk en slim bent met technologische vindingen de grenzen van de planeet kunt oprekken.

Zij zien welvaart juist als een oplossing. Ze hopen dat de markt het probleem 'vanzelf' zal oplossen als het probleem groot genoeg wordt. Velen van hen geloven in 'groene groei'. De kern daarvan is een betere technologie, innovatie en het energie-efficiënter maken van apparaten.

Bill Gates pleit in zijn boek 'Hoe we een klimaatramp kunnen vermijden' voor samenwerking tussen natuurkundigen, scheikundigen, biologen, technici, politici, economen enz. om gezamenlijk tot innovaties en doorbraken te komen. Hij financiert allerlei innovatieve projecten.

Binnen deze visie past ook de 'circulaire economie'. Dat is een economisch systeem waarbij 'end of life' (weggoien) vervangen wordt door verminderen, hergebruiken, recyclen of terugwinnen.

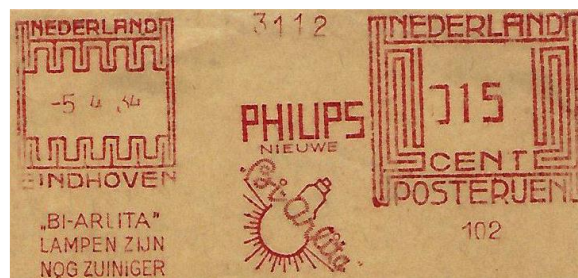

FRANKEERSTEMPEL.NL

Andere populaire mantra's binnen deze groep zijn 'people, planet, profit' (harmonie tussen mensen, de planeet en de winst, ook wel 'duurzaam ondernemen' of 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' genoemd) en 'cradle to cradle' (het optimaliseren van producten in de hele keten, dus schonere grondstoffen, zuiniger gebruik en optimalere recycling).

Al deze modellen richten zich op blijvende groei en het behalen van milieuwinst aan de productiekant. De behaalde milieuwinst blijkt in de praktijk echter vaak snel weer teniet gedaan te worden aan de consumptiekant. Als het gebruik goedkoper wordt blijken mensen er namelijk meer van te gaan consumeren. Dit wordt ook wel de 'paradox van Jevons' genoemd. Voorbeeldje: We maken steeds energiezuiniger producten, maar gebruiken met z'n allen toch steeds meer energie.

Oplossingen

Volgens een recente peiling maakt driekwart van de Nederlanders zich zorgen om het steeds verder verslechterende milieu. Ze denken dat de mens iets kan doen tegen klimaatverandering. Ook is vrijwel iedereen het er over eens dat het onhoudbaar is om door te leven op de manier waar we in de afgelopen 50 jaar aan gewend geraakt zijn. De hamvraag blijft natuurlijk: Wat moeten we dan concreet doen om het tij te keren?

De degrowthers zien wel wat in dit soort maatregelen:

- Besparen, bijvoorbeeld door je huis te isoleren, niet gemotoriseerde vervoermiddelen gebruiken als het kan, openbaar vervoer i.p.v. auto gebruiken, geen vliegvakanties houden, energiezuiniger apparaten gebruiken, apparaten en licht niet onnodig aan laten, geen onnodige spullen kopen, nog bruikbare spullen naar de tweedehandswinkel brengen en meer tweedehands shoppen, regenwater opvangen zodat je minder leidingwater nodig hebt, minder papierverbruik door minder te printen en reclamefolders te weigeren in je brievenbus, minder verpakkingsmateriaal, minder onnodige (dubbele) digitale opslag van foto's, fimpjes enz.

FRANKEERSTEMPEL.NL

- Warmte binnen (of juist buiten) houden door ramen en deuren op de juiste momenten open te zetten, witte dakbedekking of planten op het dak, zonwering.
- Minder vlees en zuivel eten. Voedselverspilling voorkomen. Regionale producten uit het seizoen eten van biologische kringloplandbouw.
- Bomen planten, meer groen in steden en tuinen.

- Strengere regels voor milieubelastende producten.
- Meer hergebruik, reparatie en statiegeld.

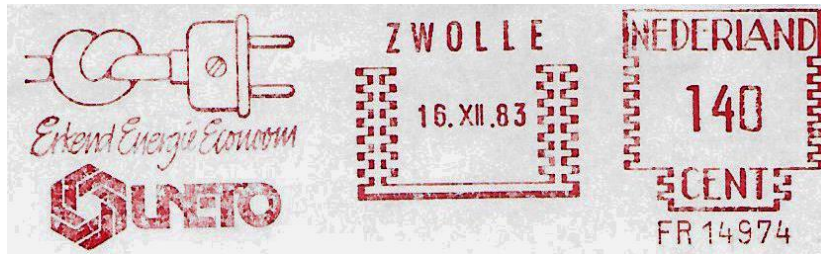

De techno optimisten zien meer in:

- Fossiele brandstoffen vervangen door andere hernieuwbare bronnen van energie (energietransitie), bijvoorbeeld windmolens, zonnepanelen, warmtepompen en elektrische auto's.

- CO₂ uit de lucht filteren en opslaan in de grond.
- Geo-engineering (bv. zonneschilden in de ruimte)
- Grote batterijen aanleggen om elektriciteit op te slaan.
- Emissierechten, betalen voor uitstoot.

Alternatieve oplossingen

Daarnaast zijn er een aantal wat meer alternatieve oplossingen uit de literatuur te halen:

- Klimaatoverwegingen meenemen bij opkopen obligaties, verstrekken van leningen ed.
- Naast een economisch jaarverslag ook verplicht een ecologisch jaarverslag voor bedrijven.
- Een OMT (zoals bij Corona) instellen voor energie en klimaat, met experts die de politiek (dwingend) adviseren.
- Jostein Gaarder pleit in zijn boek om een ‘Universele verklaring voor de plichten van de mens’ uit te werken, omdat we niet het recht hebben om de aarde door te geven aan onze kleinkinderen met minder drinkwater, minder voedsel, minder regenwoud, minder plantensoorten enz. dan toen we zelf ter wereld kwamen.

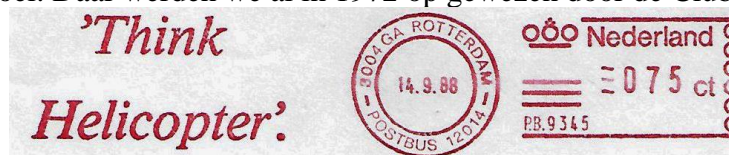

- Ecocide (het stelselmatig vernietigen van natuurlijke rijkdommen en ecosystemen) opnemen in het internationale strafrecht, zodat grote vervuilers uitgeleverd kunnen worden aan een internationaal hof.

Systeem

De vraag is echter of dit passende oplossingen zijn waarmee we het probleem werkelijk kunnen oplossen. Als je een probleem wilt oplossen, dan kun je het beste kijken waar het door veroorzaakt wordt, en dat dan aanpakken. Albert Einstein zei al dat je een probleem niet kunt oplossen met de denkwijze die het heeft veroorzaakt. Toch is dat wel wat we nog steeds proberen te doen. We zoeken de randen van het huidige systeem (met economische groei als kernwaarde) op, maar vergeten dat we de oplossing niet via dit systeem zullen vinden. Er zijn grenzen aan de groei. Daar werden we al in 1972 op gewezen door de Club van Rome.

FRANKEERSTEMPEL.NL

Alleen een ander systeem kan de oorzaak van de problemen wegnemen en daarmee voor een echte oplossing zorgen. Alleen door op een andere manier te denken kunnen we een nieuwe visie ontwikkelen over hoe we op een duurzame manier lang, gezond en gelukkig met elkaar kunnen samenleven op deze planeet.

Duurzame oplossingen

Hoe zou dat er dan uit moeten zien? Niemand weet het nog, maar misschien helpen de onderstaande uitgangspunten:

- De oplossingen moeten echt duurzaam zijn. Duurzaamheid werd in 1987 door de commissie Brundtland gedefinieerd als 'We moeten voorzien in de behoeften van nu, zonder het vermogen van toekomstige generaties om in eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen'.
- Van een economie waarin economische groei het uitgangspunt is naar een economie waarin ecologie het leidende principe wordt. Dus niet langer het Bruto Binnenlands Product (BBP) als meeteenheid, maar iets wat de bijdrage aan de ecologie weergeeft. In plaats van te streven naar meer omzet en winst, streven naar meer toegevoegde waarde en een zo laag mogelijke milieu-impact (CO₂, biodiversiteit, grondstoffen).
- De focus zou niet langer moeten liggen op welvaart, maar op welzijn. Een omslag van kwantitatieve groei naar kwalitatieve groei, bijvoorbeeld uit te drukken in een 'Netto Nationaal Geluk'. Een systeem waarbij niet iedereen alles zelf hoeft te bezitten, maar waar iedereen toegang heeft tot noodzakelijke hulpmiddelen. Een systeem waarbij niet de hoogte van je bankrekening belangrijk is, maar je maatschappelijke waarde. Dus van 'hebben' naar 'zijn'.

- Mensen zullen de aarde altijd belasten. We moeten er naar toe dat die belasting binnen de natuurlijke draagkracht van de aarde blijft. In dit verband wordt wel gesproken van de 'biocapaciteit' (de hoeveelheid voedsel en grondstoffen die de aarde binnen één jaar kan produceren en de uitstoot die o.a. bossen en oceanen kunnen absorberen) en van de 'planetaire grenzen' (veilige leefruimte die het aardse systeem ons als mensheid kan bieden). Met het huidige consumptiepatroon verbruiken we in Nederland nu 5,7 'global hectare', terwijl dat niet meer dan 1,6 'global hectare' zou mogen zijn.

- In plaats van ‘ieder voor zich’ toewerken naar ‘samen voor ons allen’. Samenwerken dus. Met de overheid, bedrijven en consumenten samen aan de slag. En ook internationaal samenwerken om dit mondiale probleem op te lossen.

- We moeten af van monoculturen en gaan werken aan vergroting van de biodiversiteit. Dat wil niet alleen zeggen dat we van de intensieve veehouderij af moeten, maar ook dat we het aantal mensen tot een acceptabel aantal beperken.
- Van belasting op arbeid naar een belasting op consumptie, die hoger wordt naarmate je bijvoorbeeld meer CO₂ uitstoot, materialen gebruikt of voor biodiversiteitsverlies zorgt. Als je CO₂-uitstoot boven de 3 ton per jaar uitkomt (het wereldwijde gemiddelde is nu 4,5 ton per persoon per jaar, en Nederland zit op 8,4 ton CO₂ pppj) ga je er belasting over betalen. Mensen zullen creatief worden om hun consumptie te verminderen als ze ook moeten betalen voor alle schadelijke effecten van het product in de hele keten. Paul Schenderling licht dit in zijn boek ‘Er is leven na de groei’ mooi toe.
- Alleen eerlijke en rechtvaardige oplossingen zullen breed geaccepteerd worden. Dat betekent dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen, zodat de groene alternatieven voor iedereen bereikbaar zijn.

De samenleving moet daarvoor fundamenteel anders ingericht worden. We moeten vanuit een nieuw bewustzijn gaan leven, in harmonie met, en als onderdeel van, de natuur. Het motto zou moeten worden: ‘leven met, in en als de natuur’. De ‘Homo Economicus’ zou daarom moeten evolueren tot een ‘Homo Ecologicus’.

Een lichtpuntje is dat steeds meer landen geïnteresseerd raken in dit soort oplossingsrichtingen en sommigen er op onderdelen al mee experimenteren, zoals Zweden (burgerberaden), Spanje (minister voor consumptiezaken) en Buthan (invoering bruto nationaal geluk als maatstaf voor de nationale economie). Ook in steden als Grenoble, Zagreb, Barcelona en Berlijn zijn er lokale initiatieven, bijvoorbeeld met coöperaties.

FRANKEERSTEMPEL.NL

Communicatie

Er is dus werk aan de wereld. En daarvoor is goede communicatie nodig. Alleen als mensen perspectief zien in de veranderingen zijn ze bereid hun gedrag aan te passen. Hoe zorg je daarvoor? Een paar tips:

- Zorg ervoor dat het gewenste gedrag niet de uitzondering is, maar de norm wordt. Zet dus op een verpakking niet dat iets 'biologisch' is (dan is het de uitzondering), maar op de verpakking van een niet-biologisch product dat het niet biologisch is. Biologisch is dan de norm. Mensen conformeren zich graag aan wat de norm is.
- Laat influencers, popsterren, succesvolle sporters en personen met aanzien gewenst gedrag vertonen en daarover communiceren. Mensen zijn geneigd gedrag van die personen over te nemen.

GLOBAL
COMMUNICATION
GLOBAL
UNDERSTANDING

- Kom met concrete haalbare doelen die mensen meteen een goed gevoel geven en breng dat op een positieve manier. Bijvoorbeeld: Tweedehands shoppen is goedkoper en duurzamer!
- Blijf niet hangen in problemen, maar communiceer oplossingen en de resultaten die er al mee behaald zijn. Dat motiveert.
- Laat 'groene' claims die niet waargemaakt worden achterwege. Mensen prikken gemakkelijk deze 'gebakken lucht ballonnen' lek, waarna de boodschap een averechts effect heeft.

- Zorg ervoor dat gewenst gedrag goedkoper en gemakkelijker wordt dan ongewenst gedrag en zorg ervoor dat het voor iedereen bereikbaar (betaalbaar) is.
- Als de overheid met maatregelen komt, mag de uitleg niet ontbreken. Geef ook de onderbouwing van de maatregel en breng de dilemma's (welke keuzes waarom gemaakt zijn) naar voren. Dat verhoogt de acceptatie van de maatregel.
- Het hier en nu is belangrijk. Zodra we de gevolgen van klimaatverandering zelf ondervinden zijn we eerder geneigd om ons gedrag te veranderen. Speel daarop in.
- Frame de boodschap positief en laat zien wat het je oplevert. Bijvoorbeeld: Isolatie geeft je meer comfort. Je huis is lekker warm en je houdt aan het einde van de maand geld over!
- Communiceer in begrijpelijke taal zonder 'jargon' en gebruik communicatiekanalen die de doelgroep leest en kijkt.

FRANKEERSTEMPEL.NL

Klimaatadaptatie

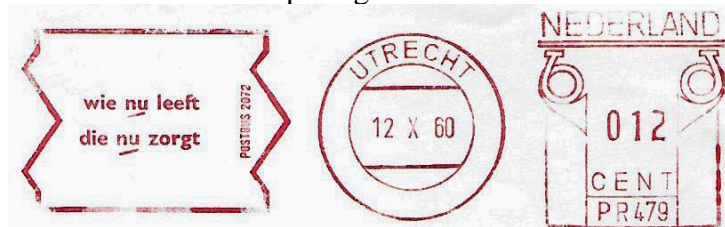
Voorkomen is beter dan genezen. De kans om klimaatverandering te voorkomen hebben we niet benut. We kunnen nu hooguit de schade nog beperken en ons tegelijkertijd voorbereiden op de effecten van veranderingen die zich al aan het voltrekken zijn. In het 'Global Center on Adaptation' in Groningen denken ze al 5 jaar na over mondiale klimaatadaptatie. Ze doen bijvoorbeeld projecten in Afrika voor klimaatbestendige landbouw met droogteresistente gewassen.

Maar het gaat natuurlijk verder dan dat. In Nederland zien we ook al extremer weer. We kunnen nu al maatregelen nemen om te voorkomen dat we straks natte voeten krijgen of onze huizen juist door lage grondwaterstanden verzakken (klimaatlabel). Maar dan moeten we wel in actie komen!

Afgezien van het beperken van klimaatschade kunnen we ons voorbereiden op de komst van 'klimaatmigranten', een wereldwijde voedselcrisis door grootschalige misoogsten, landen die oorlog gaan voeren om aan voldoende drinkwater te komen of oprukkende malariamuggen die het klimaat in Nederland straks heel prettig vinden om in te leven.

Tot sot van dit artikel wil ik nog twee spreekwoorden aanhalen waarin de relatie tussen mens en dier tot uitdrukking komt. Voor de optimisten: Als er één schaap over de dam is volgen er meer! En voor de pessimisten: Als het kalf verdronken is dempt men de put!

[Jan Willem Jansma]

Sleutels

Onlangs kreeg ik van Guillaume (te P.) een stapeltje stroken met het thema sleutels; aanleiding genoeg om er iets over te schrijven. Maar voordat ik te hoge verwachtingen schep, is het goed eerst vast te leggen welke sleutels het betreft. Een sleutel kan namelijk zijn:

- een werktuig dat een slot kan sluiten of openen;
- een handgereedschap om bouten, moeren en schroeven mee vast of los te draaien;
- een muziketeke, vooraan in een notenbalk, waarmee de toonhoogte wordt vastgelegd;
- een aanwijzing waardoor men iets kan krijgen, begrijpen, ontcijferen of oplossen;
- een versterkte plaats die de toegang tot een bepaald gebied beheerst;
- een middel dat een blijvende sluiting maakt (de pen van een muuranker, sluitsteen enz.).

De sleutels in dit artikel zijn een werktuig om een slot te openen of te sluiten. Een sleutel heeft dus altijd een slot nodig, anders is het een overtollig product of nuttig verzamelobject. Een slot heeft echter niet altijd een sleutel nodig, zoals bij een grendel, een deurbalk of een gootstok (schuifdeur).

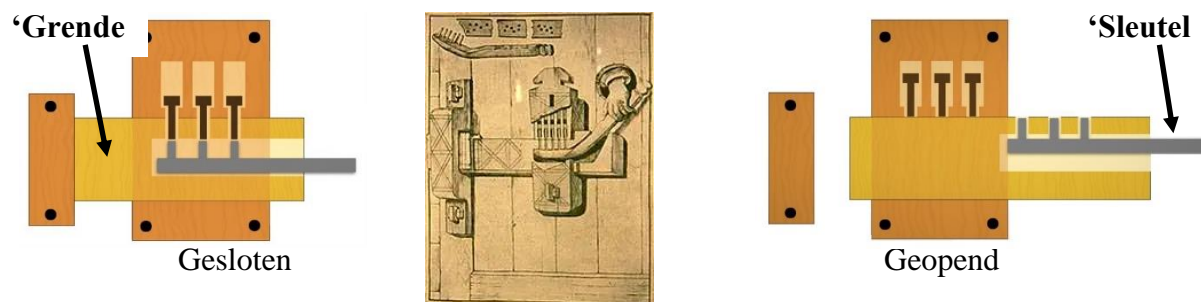

Een sleutel is een stukje metaal dat uit twee delen bestaat: het deel dat je in het slot steekt, de **baard**, en het deel dat je in de hand houdt, de **greep**.

Bij de meest simpele manier van gebruik van de sleutel, past deze op één slot. Een sleutel die ook op meerdere sloten past (van één systeem), noemen we een loper. Maar ook sloten kunnen identiek gemaakt worden en dan past één sleutel ook op meerdere sloten.

Waarom willen eigenlijk iets achter slot en grendel doen? Dit doen we omdat we niet willen dat een onbevoegde zich ongevraagd met ons privéleven bemoeit. We willen dus onze privacy bewaken, dus de zekerheid dat een ander niet zonder onze toestemming (ver)neemt wat van ons is.

Bij archeologische opgravingen in de ruïnes van Nineveh, een historische stad nabij Mosul, die in 612 v.C. verwoest werd, zijn diverse vondsten gedaan van delen van houten sloten. Men neemt aan dat deze sloten al duizenden jaren geleden ontwikkeld zijn en in het oude Egypte verfijnd. Men spreekt dan ook van een Egyptisch slot dat het best te omschrijven is als een houten cilinderslot.

FRANKEERSTEMPEL.NL

De grendel wordt door een aantal pinnen op zijn plaats gehouden en alleen een sleutel met de juiste nokken kan ze weer omhoog duwen. Variatie wordt verkregen door het afwisselen van pinlengte, patroon en aantal.

De Romeinen verfijsden de Egyptische sloten door de diverse houten onderdelen te vervangen door metalen delen. Hierdoor nam ook het volume van de sloten af en werden sleutel en slot handelbaarder.

Overigens waren Romeinen niet zo ‘opsluitend’, het was een open samenleving, gebaseerd op onderling vertrouwen. Desalniettemin is het toch af en toe beter om het een en ander ontoegankelijk voor anderen te maken. De sleutel was dan ook meer een statussymbool en werd vaak onderdeel van een ring.

De Romeinen ontwikkelden ook sloten waarbij de sleutel rond gedraaid moest worden en dat doen we dan twee millennia later nog steeds. De eerste types van dit slot hebben als baard slechts een rechthoekig plaatje, dat direct de grendel van het slot verplaatste. De afsluiting wordt iets veiliger als de baard in de langsrichting een profiel krijgt dat in de vorm van het sleutelgat moet passen. In de proefstempel hierboven (FR 60064) staan drie zogenaamde bontebaardsleutels. Bij latere types werd de ronddraaiende beweging van de sleutel gehinderd door plaatjes die in het binnenwerk van het slot waren geplaatst.

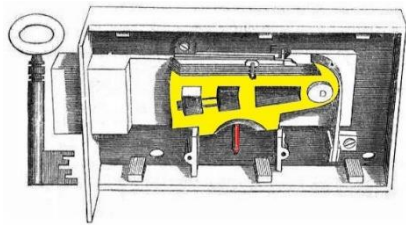

Vanaf dat moment kregen de baarden de mooiste inkepingen en vormen en was dit onderdeel van de sleutel naar tevredenheid, dan was er altijd nog de greep om de creativiteit op bot te voeren. De man hiernaast was er maar druk mee.

Een hele verbetering was de uitvinding van de Engelsman Robert Barron in 1778 met het klavierslot. Hij breidde het bontebaardslot uit met een nachtslot (met sleutel), terwijl het dagslot alleen nog maar met de deurkruk functioneert. Dit is het type slot wat wij vandaag de dag nog steeds op de buitendeuren hebben; met een deurklink als dagfunctie - voor open en dicht - en een sleutelslot voor de nachtfunctie, op slot dus.

Op dit stempel een klavierslot. De delen van het slot die na montage nog uitsteken, noemt men de schoten, de bovenste de dagschoot en de onderste de nachtschoot.

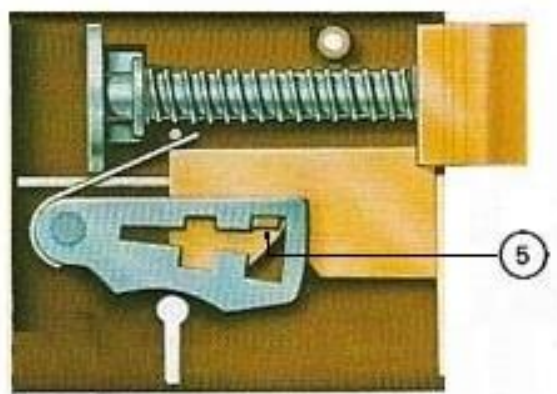
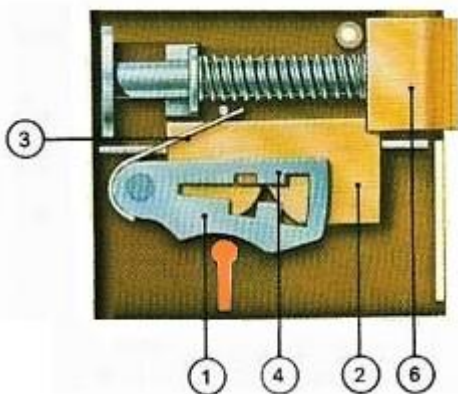

Het slot met de nachtfunctie is een ingenieuze vinding. Het geheim van het slot is het pakketje (geel) metalen plaatjes, de klavieren. Pas wanneer deze plaatjes, door het draaien van de sleutel (rood), in een bepaalde positie ten opzichte van elkaar liggen, kan het slot functioneren.

De onderzijden van de klavieren hebben een ronde uitsparing die past bij de tanding van de sleutel. Bovendien zijn de onderzijden van de klavieren in ruststand ongelijk van hoogte. Hierdoor is het sluitpatroon van het slot niet van de sleutel af te lezen. Van de baard van de sleutel (links) is wel af te lezen dat het hier 7 klavieren betreft.

Hoe het precies werkt, ziet men hieronder. De nachtschoot (6) werkt met een baardsleutel (oranje). De klavieren (1) - op hun plaats gehouden door het draaipunt en de kleine veer (3) - houden met een nok (4), de nok (5) van de grendel (2) van de nachtschoot tegen. Draait men de sleutel dan drukt deze met zijn specifieke vorm de klavieren in de juiste positie om de grendel los te laten, waardoor de veer op de steel van de schoot, deze naar buiten drukt.

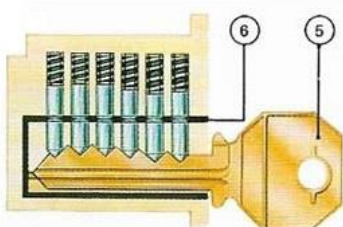
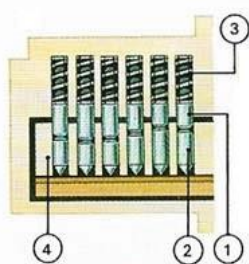

< Hier nog een klavierslot en op onderstaande stempel een slot met een 'wrat', beter gezegd: een cilinderslot.

Toen Linus Yale in 1844 een stiftcilinderslot patenteerde, kon hij nog niet bevroeden dat dit type slot een groot succes zou worden, nadat diverse aanpassingen waren gedaan. De verbeterde versie werd in 1861 gepatenteerd door zijn zoon Linus Yale jr., dus het succes bleef in de familie.

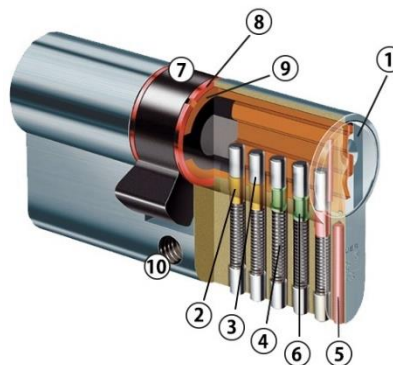
Het cilinderslot van Yale jr. bestaat uit een behuizing met daarin een uitsparing waarin de cilinder (4) - met sleutelgat - rond kan draaien. Dit laatste wordt verhinderd door tweedelige staafjes, die door veren (3) aan worden gedrukt.

Het bovenste deel van de staafjes noemt men de sluitpinnen (1), het onderste deel de sleutelpinnen (2). De deling tussen sluit- en sleutelpinnen is variabel, maar door de juiste sleutel (5) in het sleutelgat te steken komen de pinnen op gelijke hoogte (6) met de buitenzijde van de cilinder en op dat moment kan de cilinder draaien.

Natuurlijk heeft het cilinderslot sinds 1861 nog aanpassingen gehad en vooral in de laatste decennia, in verband met de veiligheidswensen van de gebruikers. Was een klavierslot nog een alles-in-een-slot, het hedendaags woningslot bestaat uit een **insteekslot** plus een **cilinderslot**.

+

FRANKEERSTEMPEL.NL

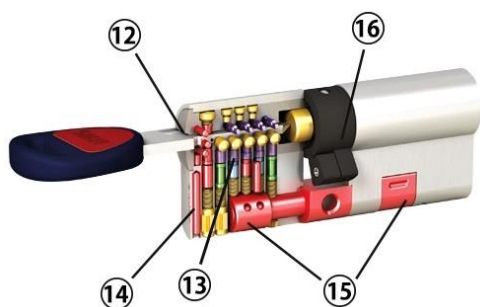
De kenmerken en eigenschappen van een hedendaags cilinderslot (zie hiervoor) zijn:

- Het **sleutelgat** (1) van een normaal slot is staand, de sleutel past maar op één manier en kan dan maar één kant opgedraaid worden.
- De onderste pindelen zijn de **sluitpinnen** (2) die er voor zorgen dat de cilinder niet kan draaien wanneer er geen sleutel ingestoken is
- De bovenste pindelen zijn de **sleutelpinnen** (3) die door de juiste sleutel in het correcte patroon gestoken worden om de breeklijn te formeren. Dan kan de sleutel en dus ook de cilinder gedraaid worden. Tijdens het draaien kan de sleutel niet verwijderd worden, dit kan alleen in de nulstand.
- Om er voor te zorgen dat er nimmer ruimte tussen de pindelen ontstaat, worden de sluitpinnen voortdurend aangedrukt met **veren** (4).
- De duurdere cilinders zijn voorzien van beveiligingen tegen **inbraaktechnieken**, zoals openboren (5), kerntrekken en lockpicking (6).
- De grendel van de nachtschoot wordt bediend door de **meenemer** (7), een nok die aan de cilinder zit en de nachtschoot in positie houdt.
- Het cilinderslot heeft een sterke **behuizing** (8) die met een bout vastgezet wordt in het insteekslot. Hiervoor is het **schroefgat** (10). Dit is wel de zwakke plek in de behuizing, qua breken.
- De behuizing heeft een **draaiend cilinder** (9) waarvan de meenemer onderdeel is en ook het sleutelgat en de sluitpinnen.

Het is nog niet zolang geleden dat we niet beter wisten dan dat een cilinderslotsleutel eruit zag zoals op het linker stempel. Maar uit de rechter stempel blijkt dat men al 45 jaar geleden een nieuw soort cilinderslot aan het ontwikkelen was, dat bediend wordt met een zg. keersleutel. Hierbij heeft de sleutel aan beide zijden hetzelfde profiel en maakt 't niet uit hoe je de sleutel in het sleutelgat stopt.

Het grote verschil bij de uitvoering is het sleutelgat, dat is bij deze sleutel niet meer staand, maar liggend. Voor de gebruiker is deze sleutel makkelijker, het maakt niet uit hoe hij in het slot gestoken wordt. Verder is er geen tanding die iets zou kunnen beschadigen.

Voor de veiligheid zijn er meer voordelen: het profiel is veel moeilijker te kraken dan een tanding en ook het inwendige van het slot - de pinnen - kan onvoorspelbaar gemaakt worden.

Hiernaast een voorbeeld van het keersleutelsysteem (12). De pinnen (13) kunnen vanuit nagenoeg elke hoek aangebracht worden. Naast de eerder genoemde beveiliging tegen inbraaktechnieken is hier een versterkte brug (15) aangebracht en de meenemer (16) is tweedelig gemaakt.

Iets anders! Met de woorden sloten en afsluiten kun je ook woordspelingen mee maken; tenminste in het Duits. Zo vindt de gemeente Velden zich een open(hartige) stad: *eine aufgeschlossene Stadt*.

Je zal maar Stahlschlüssel heten en eigenaar zijn van een drukkerij in naslagwerken, dan kun je ook een boekje drukken dat alle staalsoorten van de wereld ontrafelt . . .

Zoals in de eerste alinea aangegeven kan het woord sleutel meerdere betekenissen hebben. Een aantal Duitstalige frankeerstempels gebruikt dan ook de sleutel als reclame voor het verkrijgen van iets. De drie volgende stempels verwijzen vervolgens naar: de sleutel tot mooi wonen, de sleutel tot welvaart (met een spaarbankboekje) en de sleutel tot de toekomst.

Voor de sleutel als symbool zijn een aantal Nederlandse gemeentestempels bruikbaar. Hieronder de stempel van vijf voormalige gemeenten (met sleutel), waarvan geen 'sleutelspoor' is te vinden in het wapen van de nieuwe gemeente.

Hiernaast het wapen van de huidige paus, Franciscus. In het wapen van een paus staan achter het wapenschild altijd twee sleutels. Dit zijn de zogenaamde **Petrussleutels**, de apostel die de eerste aardse kerkelijke leider was.

De gouden sleutel symboliseert een bovennatuurlijke macht die tot in de hemel strekt, de zilveren sleutel symboliseert de macht over de gelovigen. Typisch voor een Petrusleutel is de kruisvormige uitsparing in de baard van de sleutel.

Van de Nederlandse gemeentewapens heb ik er zeven kunnen vinden met Petrusleutel(s). Dit zijn Berg en Terblijt, Bladel, Leiderdorp, Loppersum, Rauwerderhem, Sloten (FR) en Waddinxveen. Maar in de stempels is veelal weinig terug te vinden van de kruisvormige uitsparing. Wellicht teveel detail voor de beschikbare ruimte.

Of Petrus daadwerkelijk aan de hemelpoort een controlefunctie heeft, is nog steeds niet vastgesteld. Het zou voor mij, als naamgenoot, wel voordelig kunnen zijn. Naamgenoten onder elkaar en verder geen moeilijke vragen; open die poort!

Het wapen van Montabaur

Ooit gehoord van een Hemelsleutel? Zo'n sleutel willen hebben? Ga naar het tuincentrum en voor een paar euro heeft u er een. Mooi vetplantje, nietwaar?!

[Pieter Bosman]